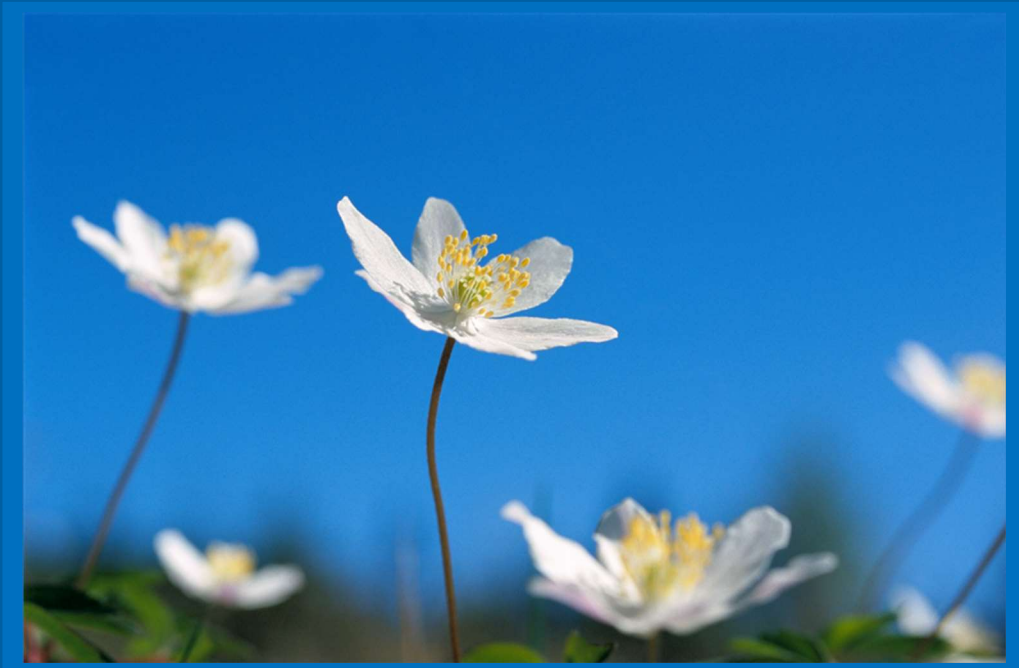

K
D

Kristdemokraternas förslag till budget 2025 för Umeå Kommun

Facebook: [facebook.com/kristdemokraterna-i-Umeå](https://facebook.com/kristdemokraterna-i-Umea)
Instagram: [@kristdemokraterna](https://instagram.com/kristdemokraterna), [@buschebba](https://instagram.com/buschebba)
Twitter: [@kdriks](https://twitter.com/kdriks), [@BuschEbba](https://twitter.com/BuschEbba)
Webbplats: www.kristdemokraterna.se
E-post: umea@kristdemokraterna.se

Förord

Inflationen har nu kommit ned på rimliga nivåer. Efter ett par tuffa år bakom oss ser situationen helt annorlunda ut nu. Pensionskostnaderna sjunker rejält medan skatteintäkterna och statsbidragen ökar. Intäkterna i verksamheterna stiger med 5,8 %, kostnaderna i densamma går upp med 4,1 %. Det resulterar i att nettokostnaderna totalt landar på en ökning med 3,9 %. När skatteintäkterna inklusive statsbidragen ökar med 4,7 % skapas därmed ett utrymme för ökade budgetramar i alla verksamheter.

Kristdemokraterna noterar att Socialdemokraterna och Miljöpartiet kommit till insikt om vikten av att budgetera för ett resultat på sista raden som är minst 2 % av skatteintäkter, statsbidrag och utjämning. Syftet med att klara ett resultat på minst 2 % är framför allt kopplat till att klara kommunens investeringar med egna medel. Denna linje har Kristdemokraterna drivit länge och är nu glada att majoriteten insett vikten av ett stabilt resultatmål.

Vi har också under många år hävdad att systemet med fiktivt eget kapital har gjort sitt. Nämnderna har en budget att följa och ska så göra. Anar man oråd ska det omedelbart tas upp med kommunstyrelsen för dialog och lösningar. Att luta sig mot fiktiva varianter av över- och underskottshantering resulterar bara i sidodiskussioner. Även i denna del har S och MP anammat vår syn. Sakta men säkert är det vår ekonomiska politik som vinner gehör till gagn för umeåborna.

Men det finns fortfarande problem med S och MP:s syn på investeringsnivån i kommunen. Den ska motsvara resultatet + avskrivningar för att vi ska kunna hålla en sund långsiktig ekonomi. I denna del brister det fortfarande hos S och MP. Vi är dock övertygade att vi även i denna kommer att få rätt. Kommunen ska i princip inte behöva låna till sina egna investeringar. Troligen är det S och MP:s oförmåga att prioritera bland alla äskanden som gör att vi hamnar i lånekarusellen.

Kristdemokraterna lägger en budget som dels klarar en skattesänkning på 20 öre 2025, dels klarar ett resultat som överstiger 2 % av skatteintäkter, statsbidrag och utjämning. Vi minskar även investeringsbudgeten med 313 miljoner kronor. Allt för att harmonisera investeringsnivån med resultatet + avskrivningar. Kommunen ska klara sina investeringar med egna medel över tid.

Dessa åtgärder medför även en del justeringar i kommunstyrelsens och vissa nämnders ramar. Vi anser att alla utvecklingsanslag som kommunstyrelsen vill avsätta för social hållbarhet, klimat och omställning är något som redan ingår i respektive nämnds verksamhet. Dessutom drar vi ned på övriga två utvecklingsanslag som kommunstyrelsen håller sig med. Kvinnohistoriskt museum bör också förpassas till historien. En felsatsning från början som nu kostat skattebetalarna sammanlagt uppemot 150 miljoner kronor under de tio år verksamheten funnits.

Ekonomi

En hållbar ekonomi kräver hållbara politiker

En hållbar ekonomi på lång sikt, både privat och offentligt, är ett måste för att klara de andra hållbarhetsmålen. En hållbar ekonomi skapar helt enkelt trygghet i det privata livet men också i offentligt finansierade verksamheter. För politiker gäller det också att hitta en hållbar ekonomisk balans mellan det offentliga åtagandet å ena sidan och medborgarnas disponibla hushållskassa å andra sidan. Politiker bör fokusera på att så effektivt och kostnadsmedvetet som möjligt, till bästa kvalitet, fokusera på det som är ålagda att göra. En hållbar ekonomi skapar helt enkelt trygghet i det privata livet men också i offentligt finansierade verksamheter. Den leder också till manöverutrymme när det ibland kniper.

I snitt betalar Umeås medborgare en kommunalskatt som ligger cirka två kronor högre än med jämförbara kommuner av Umeås storlek. Ett hållbart samhälle med hållbara politiker måste även ta ansvar för en hållbar ekonomi på kommunal nivå så att det inte dränerar medborgarnas hushållskassa mer än nödvändigt.

Kommunalskatten är ju en skatt som inte gör åtskillnad på inkomst. Alla betalar lika många procent av sin lön i skatt oavsett inkomstnivå (i princip). Det är den statliga inkomstskatten som är progressiv. Av den anledningen slår en hög kommunalskatt alltid relativt hårdare på den med lägre inkomster. Den politiska majoritet som styr i en kommun och inte bedriver en hållbar ekonomisk politik får därmed direkt genomslag i kommunmedborgarens hushållskassa. Sämst ut i ett sådant scenario hamnar alltid låginkomsttagaren. Tittar vi på Umeå kommun specifikt kanske några varningsklockor börjar ringa.

Varför ska hushållskassan för medborgarna i Umeå kommun klämmas åt hårdare än vad som är fallet i Linköping, Västerås eller Uppsala? Umeåborna betalar en total kommunalskatt (kommunalskatt + regionskatt) på 34,15 %. Linköping har en total kommunalskatt på 31,75 %, Uppsala ligger på 32,85 och Västerås på 31,24. Men Umeå kommuns styrande politiska partier, Socialdemokraterna och Miljöpartiet, anser nämligen att samma välfärd i Umeå ska kosta medborgaren betydligt mer än i andra kommuner. I snitt betalar Umeås medborgare en kommunalskatt som ligger ca 2 kronor högre än med jämförbara kommuner. 2 kronor i högre skatt innebär att Umeå kommuns nu styrande partier, S och MP, förbrukar ca 722 miljoner mer per år för samma välfärd som jämförbara kommuner. Är det motiverat? Utöver högre uttag av kommunalskatt med 2 kronor äger kommunen 25 % av vattenkraftverket i Stornorrfors. Det genererar nettointäkter varje år på nivåer en bra bit över 150 miljoner kronor. För 2025 budgeteras ett överskott på 177 miljoner kronor. Summerar vi detta använder de styrande partierna i Umeå, Socialdemokraterna och Miljöpartiet, 899 miljoner kronor mer i

verksamheterna än vad jämförbara kommuner av Umeås storlek gör. Frågan måste ställas igen: Är det motiverat?

Demografin är relativt gynnsam i Umeå och tillväxttakten i antalet medborgare är fortsatt på en hög nivå. Statsbidragen ökar för 2025 och resultatutjämningsreserven är fylld till brädden. Trots en försämrad ekonomisk osäkerhet är det därför dags att sänka skatten i Umeå. Vi föreslår att det första steget tas 2025 med 20 öre. Med tanke på att Umeå kommun har två kronor högre kommunalskatt än jämförbara kommuner så bör förutsättningarna vara goda att på sikt låta medborgarna behålla mer av sin inkomst än som nu är fallet och därmed öka invånarnas rådighet över sin vardagsekonomi.

Budgeten innehåller också en alltför hög nivå på investeringssidan sett till det finansiella sparandet, avskrivningar och vad man i praktiken klarar av att genomföra. Umeå kommun ska som princip inte behöva låna till sina egna investeringar (exklusive bolagen). En långsiktig sund ekonomisk hushållning bygger på ett normalt finansiellt sparande på minst 2 % av verksamhetens nettokostnader samt självfinansiering av de investeringar kommunen gör i sin förvaltningsverksamhet. För 2025 föreslår vi därför en sänkning av investeringsvolymen med 313 miljoner kronor. Det planeras i majoritetens budget (exklusive bolagen) för investeringar på drygt 1 100 miljoner kronor. Det kommer inte att klaras av och därför frigör vi budgetutrymme på ca 15 miljoner kronor i minskade avskrivningar och kapitalkostnader.

KRISTDEMOKRATERNA VILL:

- Att vi 2025 sänker kommunalskatten med 20 öre som ett första steg.
- Att kommunens investeringar för 2025 minskas med 313 miljoner kronor. Över tid ska investeringarna klaras med egna medel (inga nya lån).
- Att kommunen fokuserar sin energi och kraft på kärnverksamheten och avslutar åtaganden som inte ingår i denna (exempelvis lägga ned kvinnohistoriskt museum).
- Att en effektivitets-delegation tillsätts i kommunen för att genomlysna alla verksamheter.

Veronica Kerr (Kd)

Anders Sellström (Kd)

Några ekonomiska principer att följa i Umeå kommun

Hög kvalitet och effektivitet i verksamheterna innebär också god ekonomisk kontroll och att varje skattekrona som används även gör bästa möjliga nytta för kommunens medborgare. Det är egentligen en bedrift att en kommun av Umeås storlek och Umeås goda förutsättningar har så stora kostnadsökningar år från år. Socialdemokraterna som är den genomgående nämnaren i styret under lång tid har bidragit till denna utveckling.

Det finansiella sparandet ska över tid uppgå till minst 2 % av skatteintäkter, statsbidrag och utjämning.

1. Investeringsnivån varje år ska över tid inte överstiga det finansiella sparandet och avskrivningar.
2. Kostnadsutvecklingen i verksamheterna måste minska och högst motsvara den nivå som kommunens strukturella kostnad ligger på enligt kostnadsutjämningsystemet.
3. All administration som genom rätt IT-stöd kan automatiseras och förenklas ska skyndsamt genomföras.

En välfärd att lita på

Sverige har en generös välfärd som medborgare ska kunna lita på. Men det finns de som utnyttjar, fuskar och fiffplar på bekostnad av andra. Välfärdsbrotten angriper samhällets gemensamma skyddsnät vilket slår direkt mot de mest utsatta. Det är de sjukförsäkrade, pensionärer, funktionsnedsatta och barn som framför allt drabbas. Förutom att fusket dränerar välfärden på resurser så undergrävs förtroendet för ett samhälle som ska hålla ihop.

Skattemedel ska inte försörja kriminalitet, men det betyder inte heller att politiken ska ägna sig åt att misstänkliggöra och försvåra företagande inom välfärdssektorn. Däremot ska vi följa SKRs checklista för kommuner och regioner för att förebygga och motverka välfärdsbrottslighet.

Medarbetare och förtroendevalda ska bli medvetna om riskerna och det är viktigt att det finns en kultur som tillåter att oegentligheter uppdagas och att lärande främjas. Varken medarbetare eller förtroendevald ska känna sig otrygg med att anmäla oegentligheter eller misstankar om välfärdsbrott.

För att förhindra välfärdsbrott och undvika misstro från invånare och företag är det viktigt att kommunen har en god uppföljning över tagna beslut. Det ger både bättre kontroll och är kostnadsbesparande. Kristdemokraterna har länge uppmärksammat behovet av att kommunen har en god uppföljning och har varit drivande i att kommunfullmäktige ska anta ett program för uppföljning och insyn av verksamhet som omfattar kommunalt finansierad verksamhet. Detta oavsett om den drivs i egen eller fristående regi.

Kommunallagen har än så länge endast krävt uppföljning av privata utförare, men med Kristdemokraterna i regeringen ändras lagen från 1 juli till att skyldigheten **även ska gälla** verksamhet som kommuner och regioner driver i egen regi. Det är en förändring som vi välkomnar och där vi tidigare sett brister. Verksamheter som finansieras av kommunen ska behandlas så likvärdigt som möjligt oavsett om de bedrivs i egen regi eller av privata utförare.

Digitalisering - skapar delaktighet

Kommunal verksamhet står under ständig förändring och måste ständigt effektiviseras, utvecklas och förbättras. Digitalisering är en av nycklarna till att genomföra detta och samtidigt öka förmågan att tillhandahålla tjänster av hög kvalitet till sina medborgare.

Digitalisering ger ett bättre utnyttjande av de kommunala resurserna och gör att vi bättre kan tillvarata den kompetens som finns hos kommunens personal. Att erbjuda digitaliserade tjänster ska vara ett förstahandsalternativ, men möjlighet till personlig service ska erbjudas där så krävs.

Riskerna för ett digitalt utanförskap ska alltid beaktas, men att anta att en viss åldersgrupp inte klarar av ny teknik eller är osäkra användare av internet och därmed per automatik skulle hamna utanför är fel. Äldreomsorgen visar upp flera goda exempel där digitala lösningar gett mer frihet och självständighet till invånare som tidigare varit beroende av kommunens insatser.

I Värmdö kommun har socialtjänsten infört en ny AI-baserad mobilapp för socialsekreterare vilket förväntas ge en enorm arbetsavlastning och en arbetstidsförkortning på socialtjänstens barn och ungdomsenhet. Vid varje samtal med klienter ska socialsekreteraren sätta i gång appen och därefter spela in allt som sägs. Samtalet omvandlas sedan till text, AI sammanfattar och sorterar det som bedöms vara risk- och skyddsfaktorer. Allt görs i realtid, och i slutet av samtalet får socialsekreteraren och klienterna upp en sammanfattning på en skärm som de sedan kan gå igenom så att de är överens om vad man kommit fram till. (Dagens Samhälle i februari 2024) Denna app sparar in på administration samt kommer även att göra socialtjänstens arbete betydligt mer rättssäkert.

Kristdemokraterna vill att kommunen skapar en tydlig strategi för hur AI ska användas inom olika områden såsom hälso- och sjukvård, utbildning, stadsplanering, och mer. Denna strategi bör vara i linje med kommunens övergripande mål och värderingar. Det finns många potentiella fördelar med AI, men det finns också betydande risker och moraliska dilemman som kan uppstå.

KRISTDEMOKRATERNA FÖRESLÅR:

- Att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram en samlad strategi för hur kommunen ska förhålla sig till AI. Strategin ska definiera i vilka avseende kommunen kan dra nytta av AI, beskriva de risker som finns samt innehålla etiska riktlinjer

- Att Umeå kommun tar del av Värmdös erfarenheter för att därefter planera ett skyndsamt införande av AI i socialtjänsten i syfte att avlasta socialsekreterare samt göra socialtjänstens arbete mer rättssäkert.

Bostäder och byggande

Ett kristdemokratiskt samhällsbyggande innebär att planera för trygga, ändamålsenliga och vackra miljöer där medborgare själva kan vara aktiva i beslutsprocessen och känner sig delaktiga i skapandet av sina närmiljöer. Att bygga ett sådant samhälle, där människor trivs och känner delaktighet och trygghet, kräver en vision om det goda samhället och ansvarsfull bostadspolitik.

Umeå kommuns expansion har i huvudsak gått ut på att förtäta i befintlig stadsmiljö och bygga flerfamiljshus. Vi har i Umeå hamnat i ett läge där verkligheten inte riktigt stämmer överens med orden vi använder i våra texter för att beskriva Umeås bostadsbyggande. Småhusbebyggelsen har i den kommunala planeringen helt enkelt hållits tillbaka och det skapar en obalans som på sikt också påverkar kommunens attraktivitet och därmed tillväxt. Trots att vi vet att 7 av 10 vill bo i villa med egen trädgård planerar vi inte för den typen av bebyggelse. I den kommande översynen av kommunens översiktsplan måste förändringar ske. Det är dags att planeringen för småhusbebyggelse får en renässans. Vi vill förenkla och snabba på byggandet och öka tillgången till byggbar mark eftersom det öppnar upp möjlighet för att fler villor byggs.

Kommunfullmäktige har antagit målet att 2000 bostäder/år ska färdigställas, men det fortsätter att vara en lång väg kvar för att det ska uppnås. Under 2022 kom vi ungefär halvvägs till målet med dryga 1000 färdigställda bostäder och förra året var det 848 bostäder. Det finns sedan länge ett stort behov av billiga bostäder som efterfrågas av personer utan stora ekonomiska tillgångar. Även dessa önskemål måste tillgodoses i större utsträckning. Vi måste trygga bostadsförsörjningen för alla, i olika åldrar och med olika sociala och ekonomiska förutsättningar.

Vid planering av nybyggnationer av hyreslägenheter måste exploateringskostnaderna hållas nere för att inte utesluta människor med mindre ekonomiska resurser från att kunna bo där. Ett område där kommunen planerat att bygga är på Ön. Kristdemokraterna har sedan början av 2000-talet varit mycket angelägna om att ifall Ön ska bebyggas ska det ske med varsamhet, omtanke och respekt mot de som redan bor där. Det som skiljer Kristdemokraternas förslag till detaljplan från den föreslagna planen som varit ute på samråd är färre broar, lägre bygghöjder, lägre exploateringskostnader och fler parkeringsplatser.

Den fördjupade översiktsplanen för Holmsund och Obbola är planerad att gå ut på granskning under året. Holmsund är kommunens näst största tätort och porten mot öst tack vare färjeförbindelsen till Finland. Antalet resenärer till och från Vasa har ökat och samarbetet med vår närmsta stad är starkt. Här finns en stor potential för att ge ett betydligt bättre välkomnande än att som idag bara förbli en genomfart till Umeå. Här finns det utrymme för mer handel,

restauranger och turistattraktioner. Kommundelen behöver även fler seniorboenden för att skapa en flyttkedja där äldre personer kan sälja sina hus utan att bli tvungna att lämna hemorten.

KRISTDEMOKRATERNA FÖRESLÅR:

- Att AB Bostaden ges möjligheten att kunna ombilda hyresrätter till bostadsrätter i de områden där hyresrätten är dominerande i syfte att skapa ökad mångfald av olika upplåtelseformer.
- Att kommunen tar fram en strategi för de kommande 10 åren avseende planläggning av tomtmark för villabebyggelse och flerfamiljshus i syfte att stärka Umeås tillväxt.
- Att exploateringen av Ön och kringliggande anslutningar begränsas för att öka anpassningen till Öns karaktär och ge bättre förutsättningar att nå lägre boendekostnader.
- Att Umeå kommun ska upplåta mark för koloniträdgårdar.
- Att kommunstyrelsen och byggnadsnämnden uppdras att öppna upp fler områden för byggnation av bostäder.
- Att AB Bostaden avyttrar delar av sitt fastighetsbestånd för att möjliggöra ökad nyproduktion och upprustning av befintligt bestånd.

Mer valfrihet och makt åt den enskilde

-Unik och okränkbar

Varje människa är unik och har ett okränkbart värde. För Kristdemokraterna är detta centralt, men det är också av yttersta vikt att vi bygger vår välfärd på den insikten. Det är avgörande att välfärden präglas av kvalitet och professionalism. Men lika viktigt är att den bygger på hur medborgarna själva vill ha sin välfärd, vilka val de gör och vilka önskemål de har. Människors välbefinnande ökar när de har makt att påverka sitt eget liv. Det gäller alltifrån utbildning och jobb, familjebildning och bostad till vård och omsorg. Som gammal ska det vara ens rätt att själv avgöra var man vill bo och vem som ska hjälpa en när man behöver vård och hemtjänst. Därför är det en självklarhet att individen ska kunna välja det som fungerar bäst för just den, men också ha möjligheten att välja bort när det inte fungerar.

Det privata näringslivet och det enskilda entreprenörskapet är, och kommer alltid att vara, grunden för svensk välfärd. Ett brett utbud av aktörer inom välfärden leder också till att nya idéer och effektivare arbetssätt utvecklas. I slutändan gynnar detta både civilsamhället och den som använder sig av tjänsten som utförs. Med fler arbetsgivare att välja mellan får vi även en attraktivare arbetsmarknad inom exempelvis vårddyrket.

Att lägga ut fler verksamheter på entreprenad skulle gynna både kommunen och den enskilde. När andra aktörer utmanar den kommunala verksamheten uppstår konkurrens som ökar effektiviteten. Men vi vet också att kommunen kommer kunna vinna mycket både ekonomiskt och kunskapsmässigt.

En klar majoritet i Umeå kommunfullmäktige sa i januari 2019 ja till att bevara LOV – lagen om valfrihet i kommunen. Innan det nya förfrågningsunderlaget trädde i kraft 2020 fanns det 18 hemtjänstutförare med kommunen inkluderad. Idag har antalet företag sjunkit till åtta. LOV blev kvar, men den politiska majoriteten har fortsatt att ändra villkoren vilket gör att alternativen blivit färre.

Socialdemokraterna vill avskaffa Lagen om valfrihet, det var de tydliga med 2018 och inget tyder på att det skulle vara annorlunda idag. Skillnaden är argumenten där välfärds kriminalitet blivit ett svepskäl för att förhålla beslutsprocessen om ett nytt förfrågningsunderlag. Leverantörer som Umeå kommun är beroende av får ett respektlöst bemötande och fortsatt ges inga klara besked om förutsättningarna för att driva företag i kommunen.

KRISTDEMOKRATERNA FÖRESLÅR:

- Att LOV1 även införs inom funktionshinderomsorgen och äldreomsorgen
- Att fler verksamheter inom omsorgen läggs ut på entreprenad
- Att fler verksamheter inom skola och omsorg uppmuntras att ombildas till intraprenader, exempelvis Sjöbacka vårdboende.
- Att ersättningsmodeller, kvalitetskrav och tillsyn ska vara lika för alla oberoende av driftsform.

Familjepolitik för ökad trygghet och frihet

- Trygghet i det lilla ger trygghet i det stora

Kristdemokraterna anser att barns och ungas behov och rättigheter ska vara grunden för hur familjepolitiken och barnomsorgen utformas. Barn behöver tid och de behöver bli sedda. Familjer ser olika ut, men alla har samma betydelsefulla roll. Det är föräldrarna som bär det främsta ansvaret för att avgöra vad som är bäst för just dem – inte staten eller kommunen.

Idag ser vi hur många politiker vill styra hur familjer väljer att utforma sin vardag. Det vill vi motverka. Vi ser också hur det är svårt för många familjer att få vardagen att gå ihop. Stress, tidsbrist och otillräcklighet är något som många känner igen. Politikens uppgift är att skapa förutsättningar för att familjerna ska få möjlighet att utforma livet så att vardagen fungerar.

Föräldrarna är de viktigaste personerna i ett barns liv, men föräldraskapet kan vara tufft och utmanande. Därför vill vi införa en gratischeck till föräldrarådgivningen i samband med ett barns födelse eller adoption. Även ifall föräldrarna bestämmer sig för att inte fortsätta ha en kärleksrelation till varandra är det för barnets bästa att föräldrarna kan ha ett bra förhållningssätt

¹ Lagen om valfrihet

till varandra. För att öka stödet för föräldrar ytterligare vill vi även införa föräldrautbildningar, vilket kan underlätta både för familjer och samtidigt möjliggöra att psykisk ohälsa upptäcks tidigt.

Familjen bör också stå i centrum för det brottsförebyggande arbetet. Ett tryggt föräldraskap och goda normer är det främsta värnet mot gatans värderingar. Vi vet att familjens betydelse är den främsta skyddsfaktorn mot kriminalitet. Därför behövs en stöttande familjepolitik och ett tydligt föräldraansvar.

KRISTDEMOKRATERNA FÖRESLÅR:

- Att föräldrar ska kunna ansöka om plats i förskola upp till ett år innan den ska tas i anspråk
- Att familjedaghem får arbeta som egenföretagare om de så önskar
- Att kommunen aktivt marknadsför barnomsorgspengen
- Att Familjerådgivningen läggs ut på entreprenad
- Att alla blivande/nyblivna föräldrar ges en familjerådgivningscheck med två gratis besök

Barnomsorg och förskola

Barnomsorg och förskola ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran, utveckling och lärande. En god och stimulerande omsorg möjliggör för föräldrarna att arbeta, studera eller söka jobb, men har också ett pedagogiskt uppdrag där barnen förbereds inför ett livslångt lärande.

Kristdemokraterna vill öka familjers handlingsutrymme, möjliggöra mer tid med barnen, uppvärdera föräldraskapet och möjliggöra olika barnomsorgsformer. Föräldrar ska kunna välja den barnomsorg som passar bäst för deras barn. Därför är det viktigt att kommunen har ett brett utbud av alternativ eftersom det som passar för ett barn kanske inte passar för andra. Politiken ska stödja familjen och föräldrarna, inte styra. Det är välkänt att barngrupperna i förskolan är stora. Med fler aktörer och alternativ till förskola kan vi minska barngrupperna, samtidigt som familjernas rätt att själva bestämma vad som passar bäst för ens barn värnas.

För familjer där det finns barn med särskilda behov är valmöjligheten ännu viktigare. Det finns stora skillnader i vilken form av förskola som fungerar och inte fungerar för barn med neuropsykiatriska diagnoser. Därför är det av yttersta vikt att det finns fler alternativ än endast den kommunala barnomsorgen.

Skolverket är tydlig med att kommuner ska sträva efter att erbjuda ett barn pedagogisk omsorg i stället för förskola eller fritidshem om barnets vårdnadshavare önskar det. Kristdemokraterna menar att kommunen inte alls strävar eller är intresserade av att tillskapa fler alternativ vilket vi har lyft många gånger.

KRISTDEMOKRATERNA FÖRESLÅR:

- Att stor valfrihet och mångfald med flera alternativa utförare ska finnas vid val av barnomsorg och förskola.
- Att kommunalt drivna och enskilda förskolor ska ges samma förutsättningar.
- Att kommunen ska vara skyldig att erbjuda och informera om pedagogisk omsorg (familjedaghem) i egen regi eller alternativ drift.
- Att barn i förskola och barnomsorg ska ges möjlighet att ta del av kulturutbudet i kommunen och regionen.
- Att föräldrar ska kunna ansöka om plats i förskola upp till ett år innan den ska tas i anspråk
- Att familjedaghem får arbeta som egenföretagare om de så önskar
- Att kommunen aktivt marknadsför barnomsorgspengen
- Att ansökan om att starta pedagogisk omsorg i privat regi ska fortsatt vara avgiftsfri

En skola för kunskap och bildning

- där ingen hålls tillbaka och ingen lämnas efter

Skolans huvuduppgift är att förmedla kunskap, att stimulera elevernas intellektuella utveckling och att förbereda barn och unga för vuxenlivet. Skolan har också ett bildningsuppdrag att bygga på, och förmedla vidare de värden och dygder som är centrala för ett gott liv och ett gott samhälle.

Kristdemokraterna vill underlätta för fler vuxna i skolan, som exempelvis klassmorfar eller unga vuxna som rastvakter. Det finns goda exempel på kommuner som har anställt tidigare poliser som säkerhetssamordnare på skolor som en del i värdegrundsarbetet. Resultatet har inneburit en halvering av anmälningar om brott och det är något för Umeå kommun att ta efter. Skolorna ska också erbjuda mer idrott eller fysisk aktivitet för att alla barn ska röra mer på sig.

Elevers hälsa och trygghet i skolan är en grundförutsättning för att ta till sig ny kunskap. Vi ser med stor oro på den ökande psykiska ohälsan bland barn och unga vill att en elevhälsa online införs för att garantera kontakt med elevhälsan inom ett dygn. När elever vill ta kontakt och behöver hjälp då ska hjälpen finnas lättillgänglig. För att minska steget ytterligare när det gäller att söka hjälp så bör alla barn kunna erbjudas rutinmässiga samtal med skolans kurator.

Idag har inte Elevhälsan ett vårduppdrag, men det är ändå viktigt att tillgängligheten ökar för att fånga upp elever som snabbt behöver slussas vidare till någon form av vård för att de ska kunna klara av sin skolgång. Som det är idag är det för stort fokus på övergripande specialpedagogiska frågor vilket ökar risken för att elever som lider av fysisk och psykisk ohälsa inte fångas upp. Regeringen har tillsatt utredningen om en förbättrad elevhälsa och den ska vara klar senast mars 2025. Kristdemokraterna menar att det vore bra att redan nu ta höjd för ett framtida eventuellt vårduppdrag för Elevhälsan.

Alla elever har olika förutsättningar för vad som fungerar bäst för dem och det måste tas i beaktning. Idag finns en bild om att inkludering innebär "samma för alla" utan någon hänsyn till individuella behov. För den elev som har särskilda skäl att bli placerad i en speciell undervisningsgrupp ska inte inkludering prioriteras över det.

Särskilda åtgärder behövs för att ytterligare förbättra överlämningen vid byte av skola för de som har behov av särskilt anpassad lärmiljö. Resultaten från skolvalet och kunskap om elevunderlaget blir känt ganska sent för rektor. Därför behövs en förstärkning för att snabba på en första kartläggning av elevunderlagets särskilda behov av lärmiljö för att tidigt kunna sätta in de stödåtgärder som behövs.

Yrken som dock många gånger glöms bort, men som är absolut nödvändiga i ett fungerande samhälle, är de praktiska. Det är inte möjligt att skapa en fungerande infrastruktur, bygga upp ett fullgott hus eller tillhandahålla ett smidigt serviceutbud om det inte finns människor som vill arbeta inom vad som kallas för hantverkaryrken. Därför är det viktigt att kommunen har ett brett utbud av både högskoleförberedande gymnasieprogram och yrkesprogram.

KRISTDEMOKRATERNA FÖRESLÅR:

- Att en elevhälsa online införs
- Att kommunen utreder möjligheten att anställa pensionerad polis inom skolan
- Att arbetet med att genomföra en kartläggning av elevunderlagets särskilda behov av lärmiljö får utökade resurser för att tidigt kunna sätta in de stödåtgärder som behövs.

Närproducerat – en investering

Enligt Umeå kommuns lokala miljömål som antogs 2020 ska senast år 2025 erbjudas minst 50 procent lokalproducerade livsmedel inom kommunens verksamheter och bolag. Samma år ska 50 procent av livsmedel vara ekologiska. Det innebär att det är mycket kort om tid för att målen ska hinna uppfyllas. I valet mellan lokalproducerad och ekologisk mat är Kristdemokraterna tydliga med att prioritera lokalproducerat eftersom ekologisk inte innebär per automatik att maten kommer från närområdet. Lokalproducerad mat innebär minskade transportkostnader samtidigt som det är ett stöd för lokal livsmedelsproduktion.

Landsbygdsprogrammet lyfter innovativa upphandlingar som ett sätt att stötta lokal livsmedelsproduktion till kommunens verksamheter vilket vi ser som mycket positivt. Fler kommuner är inne på samma spår och har tagit det ett steg vidare genom att införa ”Ko på rot”. Det innebär att kommunen har upphandlat kalvar av lokala bönder där bönderna får betalt varje månad för skötsel tills djuren är redo för slakt och styckning. Allt sker så lokalt som möjligt och köttet används sedan till kommunens offentliga måltider.

Bönderna får en inkomst varje månad och lantbruket bidrar också till biologisk mångfald och en levande landsbygd när åkrar används för att producera hö till korna. Dessutom stannar pengarna inom kommunen och kvaliteten på maten i skolor och äldreboenden blir än bättre.

Umeå kommun har alla förutsättningar för att kunna öka inköpen av lokalproducerade livsmedel. Att köpa mer närproducerade livsmedel stärker det lokala näringslivet, bidrar till att skatteunderlag ökas och stannar kvar i regionen och till att hålla landsbygden levande. Men då krävs det att man riggar för att produktionen ska öka genom att kommunen köper det som produceras nära och dessutom samtidigt gör det enklare för företagarna att lämna in anbud. Ett sätt att nå dit är genom att införa ett dynamiskt inköpssystem. (DIS)

Måltidsservice

Måltidsservice uppdrag är att servera goda, hälsosamma, klimatsmarta och anpassade måltider i skolan. Det är positivt med klimatsmart mat, men det blir en avvägning när vi ser att barn väljer bort luncher eller inte får tillräckligt med energi de dagar enbart vegetarisk kost serveras.

Kristdemokraterna vill släppa kraven på att en viss % av livsmedlen ska vara närodlat och ekologiskt. Idag brottas Måltidsservice med stigande livsmedelspriser och där framför allt ekologiska alternativ ofta är dyrare. Måltidsservice ska själva kunna avgöra vilka livsmedel de vill köpa in, för att kunna komponera både näringsriktiga och goda måltider, som barn verkligen äter.

Livsmedelsverkets riktlinjer betonar att en näringsriktig skollunch som hamnar i magen är extra viktig för elever som inte äter så bra hemma. På så sätt kan skolmåltiderna bidra till ett mer jämlikt samhälle och en hållbar utveckling. Måltiderna har betydelse för hälsa, trivsel och goda

skolresultat och måste ses som en investering. Därför vill Kristdemokraterna att en ny kostpolicy tas fram där huvudmålet är "att maten hamnar i magen".

KRISTDEMOKRATERNA FÖRESLÅR:

- Att Umeå kommun inför "Ko på rot" samt DIS (Dynamiskt Inköpssystem).
- Att ta fram en kostpolicy med målsättningen att "bra mat som hamnar i magen ger bättre förutsättningar att lära och en lugnare miljö i skolan"
- Att måltidsservice själva kan avgöra hur stor % ekologiska eller närodlat livsmedel de vill använda sig av.

Trygghet

För att en kommun ska vara attraktiv krävs det att medborgarna upplever den som trygg. Att bygga ett samhälle där människor känner sig trygga handlar om att ta till sig en mängd olika perspektiv. Alltifrån hur vi skapar naturliga mötesplatser och arbetar med ljussättning till att bekämpa organiserad brottslighet. I grunden handlar det om ett samhälle där medborgarna känner tillit - tillit till varandra och tillit till samhällets institutioner. Här fyller det civila samhället en betydelsefull roll. I föreningsengagemang fostras vi till ansvarstagande, tillit och civilkurage.

Vi kristdemokrater understryker ofta vikten av det förebyggande arbetet när det handlar om brott och kriminalitet. Men för den som redan fastnat i fel banor måste det finnas sätt att bryta sig loss. Vi ser därför mycket positivt på sociala insatsgrupper (SIG) som är en frivillig insats som bygger på individuell strukturerad samverkan och riktar sig till ungdomar och unga vuxna som behöver stöd för att bryta med ett brottsaktivt livsmönster och en kriminell identitet. SIG ska vara en länk och kontakt för ungdomar som kommer ut från SIS hem efter avtjänat straff. Idag är risken hög för att de återgår till gamla gäng och faller tillbaka i brottslighet.

Det ska vara tryggt att röra sig utomhus och natttid ska cykel- och gångbanor vara väl upplysta och ge en god överblick för den som promenerar eller cyklar. Det är viktigt med en bra kollektivtrafik och det ska vara naturligt att både gå och cykla för att förflytta sig inom kommunen. Men här finns ett stort hopp från de som är fullt friska och kan ta sig obehindrat till fots eller med cykel till de som beviljats färdtjänst eller handikapptillstånd. Många människor har svårigheter att röra sig i vardagen och där varken promenad eller cykeln är ett alternativ. Även dessa medborgare ska ha möjlighet att ta del av stadens utbud både på dag- och kvällstid. Bilen är en nödvändighet för många och den måste ges utrymme även i Umeå C.

KRISTDEMOKRATERNA FÖRESLÅR:

- Att aktivt uppföljningsarbete ska göras inom socialtjänsten för att uppmärksamma personer som återkommande förekommer i ärenden inom barn- och ungdomsenheten.
- Att stödcentrum för unga brottsoffer ska tillskapas där professionellt brottsofferstöd ges.
- Att avhoppjourer ska utvecklas, dit personer som vill lämna sitt kriminella liv kan vända

sig. Här kan SIG vara en samverkanspart.

- Att bekymringssamtal, orosmöten och liknande bör erbjudas till personer som ingår i kriminella strukturer.
- Att som komplement till fler poliser kan kommunen anställa ordningsvakter med uppgift att öka tryggheten i det offentliga rummet.
- Att samarbetet skola-polis bör utvecklas, till exempel genom att anställa pensionerade poliser som säkerhetssamordnare i skolan.
- Att arbeta för fler trygghetskameror för att både förebygga kriminalitet och lättare kunna säkra bevis när något hänt.
- Att öka kraften i det brottsförebyggande arbetet genom att samverka med civilsamhället
- Att mötesplatser, såsom lekparkar, skapas i centrum för att göra stadskärnan mer levande

Sociala insatser

-Solidaritet är att ta ett gemensamt ansvar för alla människor

Kristdemokraterna vill att alla människor ska kunna växa upp och leva utan risk att skadas på grund av eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, doping och tobak eller spel om pengar (ANDTS), eller annat missbruk. För Kristdemokraterna är det viktigt att slå fast att beroendet är en sjukdom och inte bristande karaktärsdrag. Kristdemokraterna står upp för en solidarisk och restriktiv drogpolitik som ska kombineras med en lättillgänglig och god vård.

Hedersrelaterat våld och förtryck är svår att upptäcka om man inte har tillräcklig kunskap. Flickor är mest utsatta men även pojkar kan ställas krav på att ha kontroll på sin syster, så att hon upprätthåller familjens heder. Begränsningar i umgänget och fritidsaktiviteter ger ett utanförskap. Könstympling och bortgifte med risk för att föras ut från landet måste tas på stort allvar, särskilt i anslutning till skollov.

Kunskapsnivån måste stärkas inom socialtjänst och skola genom handlingsplaner, uppföljning och upprepade utbildningsinsatser. Även kunskapen om förekomsten av antisemitism måste upprätthållas med utbildningsinsatser i skolorna. Här har Kristdemokraterna tidigare föreslagit att kommunen tar initiativ till att arrangera en utställning där det judiska livet uppmärksammas.

KRISTDEMOKRATERNA FÖRESLÅR:

- Att kommunen ska bedriva ett aktivt arbete för att motverka missbruk och beroendeproblematik vad gäller ANDTS (alkohol, narkotika, doping, tobak och spel). Särskilt fokus ska läggas på barn och unga.
- Att myndigheter ska samverka utifrån barnets bästa och inte utifrån myndigheternas organisation så att barn och deras föräldrar som är i behov av hjälp ska få stöd i tid.
- Att kommunen ska utveckla arbetet med att upptäcka och förebygga våld i nära relationer liksom hedersrelaterat våld och förtryck. Här krävs återkommande utbildningsinsatser.
- Att det ska finnas tillgång till jouter som stöttar kvinnor och män som utsätts för våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck.

- Att det sociala arbetet ska ha fokus på att förebygga och hjälpa personer att inte hamna i ett beroende av försörjningsstöd.
- Inrätta ett etiskt råd dit medarbetare i Umeå kommun kan vända sig för vägledning vid etiskt komplicerade frågor som rör deras yrkesutövning och profession.

Äldreomsorg

- Världighet har ingen åldersgräns

Äldreomsorgen och vården av äldre är en av Kristdemokraternas mest prioriterade frågor. Vi vill vara med och bygga ett samhälle där äldre ska kunna åldras i trygghet med bibehållet oberoende, bemötas med respekt och ha tillgång till god vård och omsorg. Var och en ska ses som en unik person med ett lika värde, men med skilda intressen och bakgrunder. God vård, ett behovsanpassat boende och självbestämmande över sin vardag är en självklarhet – hela livet. Rätten att bestämma över sin vardag upphör inte vid en viss ålder. Närhet och gemenskap är grundläggande mänskliga behov, något som det offentliga inte fullt ut kan tillfredsställa. Av denna anledning måste äldreomsorgen måna om goda relationer med anhöriga och ett gott samarbete med exempelvis anhöriga, föreningar, samfund och andra ideella krafter.

I och med den viktiga roll som privata aktörer har menar vi att Umeå ska vara öppet och tillåtande för att fler externa aktörer både ska få bygga och driva äldreboenden. Idag har Umeå en intraprenad inom äldreomsorgen, men det finns önskemål om att starta fler. Intraprenader ger personalen större inflytande över verksamheten, vilket innebär lägre sjukfrånvaro och större nöjdhet bland personalen. Andra driftsformer berikar, stärker och utvecklar äldreomsorgen – samtidigt som vi vet att fler arbetsgivare kan göra vårdyrket mer attraktivt. Här vill vi att kommunen seriöst utreder möjligheten att låta Sjöbacka bli intraprenad, med ett större eget inflytande över verksamheten.

Kompetensbrist och Ung omsorg

Det råder kompetensbrist inom kommunens äldreomsorg där idag inte ens hälften av all omvårdnadspersonal är utbildade undersköterskor. Utbildningsnivån inom äldreomsorgen har sjunkit från 55% år 2022 till 46% 2024. Stora åtgärder krävs för att fler ska välja yrket och än fler för att de ska bli kvar. Arbetsgivaren har ett stort ansvar vid rekrytering att försäkra sig om att den anställde har nödvändiga kunskaper. Rekryteringsbehoven är stora, men det är ingen lösning att sänka kraven på att kunna det svenska språket när det utgör en så viktig del av omvårdnad och patientsäkerhet. Det ska vara en absolut självklarhet att en arbetsgivare säkerställer att personalen både förstår och gör sig förstådd hos de som de är satta att hjälpa.

Argumentet kompetensbrist brukar användas när mindre boenden föreslås läggas ner och där förhoppningen är att befintlig personal ska följa med till det större vårdboendet. Vi måste vara försiktiga med den personal som vi har och aldrig bara förutsätta att det kommer att ske. I stället

ska det finnas en tillåtande attityd till andra boendeformer än bara kommunens egna vårdboenden. Framtidens äldreomsorg kräver inte bara en lösning utan många.

Vård- och omsorgsprogrammet på gymnasiet är en bra väg in till arbete inom äldreomsorgen, men programmet lockar inte tillräckligt många sökande. Vi vill se större insatser för att få unga människor att vilja jobba inom vårddyrket. Genom att ge unga människor möjlighet att arbeta extra inom äldreomsorg i tidig ålder kan intresset för vårddyrket väckas tidigare och i god tid före gymnasiet, vilket leder till fler sökande till vård- och omsorgsprogrammet. Vi har därför föreslagit att Umeå kommun ska samarbeta med Ung Omsorg, något som provats i flera kommuner med stor framgång. Förslaget innebär positiva effekter för både unga personer som får ett första jobb samt för de som får besök av ungdomarna.

Det är glädjande att Äldreomsorgsförvaltningen i år ställt sig positiva till förslaget och ansökt om statliga medel för att finansiera ett pilotprojekt under ett år. Kostnaden är 500 tkr och det är en liten kostnad för att öka intresset för vårddyrket hos unga personer samtidigt som det kommer att ge guldkant till många av de som bor på ett vårdboende.

Reformera kösystemet

Kristdemokraterna vill att den som fyllt 85 år ska ha möjlighet att få flytta till ett anpassat boende. Det är få, om ens någon, som ansöker om att flytta till ett anpassat boende om man inte bedömer att det är något man behöver. Anledningarna kan vara fysiska såväl som psykiska. Med anledning av att biståndsbedömningar blivit allt snävare eller för att det inte finns tillräckligt med platser, nekade idag många en plats.

Det är inte heller möjligt att ställa sig i kö till ett vård- och omsorgsboende utan att först ha blivit beviljad en plats. Det betyder att vi inte vet hur många människor som idag önskar en plats, men som kommunen bedömt vara för friska och där vårdbehovet löses med hemtjänst. Vi vet heller inte var, dvs på vilket boende eller geografiskt område människor vill bo den sista tiden i livet. Genom att tillåta att människor ställer sig i kö till ett vårdboende vet vi mer om vad människor vill ha och önskar den dag det är dags.

I år är det tio år sedan Socialnämnden antog lokala värdighetsgarantier inom äldreomsorgen. Det är hög tid att dessa ses över. Kristdemokraterna vill att de ska vara tydliga och konkreta samt innehålla tydliga redovisningar av vad kommunen förbinder sig till om inte värdighetsgarantin uppfylls. Vidare vill vi att en uppföljning görs av resultatet på Brukarenkäten av de som bor på ett vårdboende. Dvs att kvalitativa frågor ställs direkt i samtal till brukarna. Vi ska veta varför man inte är nöjd med möjlighet till utevistelse eller varför många upplever sig vara ensamma.

Hälsosam schemaläggning

Förutom att se de goda exemplen som finns inom den egna verksamheten bör kommunen ägna sig åt omvärldsbevakning för att tidigt kunna ta del av nya idéer och förbättringar.

Kristdemokraterna vill att en utbildningsatsning på schemaläggare genomförs för att skapa bättre arbetsvillkor. Ett exempel kan vara **hälsosam schemaläggning** där det är verksamhetens behov som styr mer. Det säkerställer även att vården blir mer personcentrerad. Arbetstiderna inom äldreomsorgen är en het fråga med delade turer, arbetstidsförkortning och EU direktivet om 11 timmars dygnsvila vilket gör schemaläggarnas arbete till en stor utmaning.

I Finland är vårdrket betydligt mer attraktivt än vad det är i Sverige och här har Umeå en fördel med att Vasa ligger så nära. Kristdemokraterna vill att samarbetet och erfarenhetsutbytet med Vasa fördjupas än mer när det kommer till äldreomsorg.

KRISTDEMOKRATERNA FÖRESLÅR:

- Att vårdserviceteam ska utvecklas för att avlasta undersköterskor med icke-medicinska uppgifter. Dessa vårdserviceteam ska vara en naturlig del av äldreomsorgen.
- Att en pilotverksamhet i samarbete med Ung Omsorg genomförs på förslagsvis tre äldreboenden
- Att en utbildningsatsning i hälsosam schemaläggning för schemaläggare genomförs. Detta för att skapa bättre arbetsvillkor och minska sjuktalet.
- Att införa ett individuellt anhörigstöd på max 3000 kr till anhörigvårdare att nyttja för hushållsnära tjänster eller friskvård.
- Att kommunen ska erbjuda träffpunkter för äldre i samverkan med civilsamhället, med en variation av aktiviteter.
- Att alla som fyllt 80 år ska erbjudas hembesök för att få information om det offentligas stöd samt ges möjlighet att framföra önskemål.
- Att kommunen ska, tillsammans med entreprenörer och investerare, utveckla välfärden exempelvis genom innovationsupphandlingar och fler alternativ inom omsorgen.
- Att ideellt driven och idéburen vård och omsorg ska ges goda förutsättningar att växa fram och driva verksamhet.
- Att kommunens värdighetsgarantier ska vara tydliga och konkreta samt innehålla tydliga redovisningar av vad kommunen förbinder sig till om inte värdighetsgarantin uppfylls.
- Att arbetet med digitalisering inom äldreomsorgen ska fortsätta. Det ska finnas goda möjligheter för äldre att prova digital teknik och hjälpmedel för att förenkla boende hemma.
- Att hemtjänstpersonal och övrig vård och omsorgspersonal får utbildning om våld i nära relation samt ges verktyg för att kunna tolka signaler på våld och hur de bör agera därefter.
- Att samarbetet med Vasa, Finland, fördjupas i äldreomsorgsfrågor.
- Inrätta ett etiskt råd dit medarbetare i Umeå kommun kan vända sig för vägledning vid etiskt komplicerade frågor som rör deras yrkesutövning och profession.
- Att hemtjänst använder digital teknik och aktuell forskning vid Umeå Universitet för att aktivt upptäcka, stödja och förebygga ensamhetsproblematik bland äldre brukare.

- Att det ska vara möjligt att ställa sig i kö till ett vård- och omsorgsboende utan att först ha blivit beviljad en plats.
- Goda möjligheter till utevistelse ska erbjudas vid kommunens vård och omsorgsboenden

Civilsamhället

Samhället är så mycket mer än det offentliga, alltså stat, landsting och kommuner. För oss är civilsamhället en av samhällets grundbultar - familjen, ideella organisationer, byalag, kooperativ, stiftelser, fackföreningar, ekonomiska föreningar och politiska partier. De ideella organisationerna är centrala för demokrati, medmänsklighet och ett fungerande Sverige. Med ett fungerande civilsamhälle kan olika sorters stöd från kommunen göra underverk.

Kristdemokraternas politik, både nationellt och lokalt, strävar därför efter att stärka det civila samhället och därmed de mellanmänskliga relationerna. Det civila samhället ger många människor en meningsfull fritid och möjlighet till gemenskap.

Ekonomiskt tuffa tider slår dock hårt mot civilsamhällets aktörer och drabbar därmed människor som söker sig till sociala verksamheter. Vi kristdemokrater är därför stolta över att regeringen har förstärkt arbetet för socialt utsatta, för ungas möjlighet till en meningsfull fritid och mot ofrivillig ensamhet bland äldre. Att bryta den ofrivilliga ensamheten är också en högt prioriterad fråga för oss och ett samhällsproblem. En av tre vuxna svenskar upplever besvär av ensamhet och isolering och studier har visat att det i värsta fall kan vara en lika stor hälsorisk som rökning.

Kultur och fritid

Kultur hjälper oss att växa som människor och förbinder oss med tidigare generationers erfarenheter. Vår utgångspunkt är att kulturpolitiken ska stödja kulturen, snarare än att styra den. Vi vill att kulturen ska fortsatt ska ha förutsättningar att hålla hög kvalitet och vara tillgängliga för flertalet. Men vi tror att det finns potential att hitta högre grad av självfinansiering. För den professionella kulturverksamhet som kommunen finansierar eller delfinansierar vill vi lägga uppdrag om att öka intäkterna för sponsring, försäljning och biljettintäkter. En översyn bör göras av de verksamheter som idag är avgiftsfria

Även om vi värnar Umeås kulturliv anser vi att det inte är ekonomiskt försvarbart att Umeå kommun fortsätter vara den kommun som spenderar mest pengar per invånare på kultur i hela landet. Kristdemokraterna tror på en fri kultur där principen om en armlängds avstånd ska fungera i kulturpolitiken. Kvinnohistoriskt museum som startade upp 2014 anser vi inte vara en kommunal angelägenhet och vi står fast vid att verksamheten bör avvecklas. Vi menar att kulturen ska folkbilda, utmana tankar och invanda föreställningar och därför är det inte lämpligt att kommunen finansierar ett museum som präglas av symbolpolitik och intentionen att sätta

Umeå "på kartan". Avvecklingen av kvinnohistoriska museet skulle ge en besparing på ca 12 miljoner kr/år och kan gynna andra verksamheter.

Folkbildningen i form av bibliotek, folkhögskolor och studieförbund är vitala delar av det livslånga lärandet. Den syftar till att på ett demokratiskt och jämlikt sätt få medborgarna att ta till sig ny kunskap och nya värderingar. Folkbildningen ska vara fri från statlig styrning och frivillig för deltagarna. Studieförbunden har en unik roll i integrationsarbetet.

Mot denna bakgrund är det rimligt att skattemedel används för att stärka dessa sektorer, men det är samtidigt viktigt att det finns en väl utvecklad kontroll av att pengarna används till rätt ändamål och på ett sätt de är avsedda för. Det är oacceptabelt att föreningar som kränker fri- och rättigheter eller motarbetar det demokratiska styrelseskicket ges kommunala bidrag.

Vi får inte ett rikt förenings- och församlingsliv med ständigt nya politiska pekpinnar. Vi måste värna gemenskaperna självständighet, om inte annat för att motverka ensamheten i alla åldrar och stärka de sammanhållande krafterna i samhället.

Ett särskilt fokus på barn framför elitkultur bör känneteckna hur offentliga medel används inom kultursektorn. Barn som läser och deltar i kulturella verksamheter har starkare samhällsengagemang och hamnar inte i lika hög grad i utanförskap. Barns rätt till kultur är lagstadgad.

Kristdemokraterna vill vara med och skapa ett friskare och mer inkluderande samhälle där vi tidigt gör insatser för att barn och unga ska bli aktiva i föreningslivet. Genom att ge en ökad tillgång till idrott, kultur, fritidsliv och föreningsliv minskar riskerna för psykisk och fysisk ohälsa.

Umeå kommun har idag ett rikt föreningsliv och ett stort utbud av aktiviteter, men vi vet att inte alla barn har möjligheten när aktiviteten innebär en stor kostnad. När barn och ungdomar avstår att delta i idrott eller andra aktiviteter och blir mer hemmasittande försämras folkhälsan och blir mer ojämlik. Detta är en av anledningarna till att Kristdemokraterna länge drivit frågan om ett Fritidskort och som nu i regeringsställning kommer att bli verklighet.

Vi behöver också växla upp vårt arbete när det gäller att förbättra villkoren för konstnärligt skapande och idrottsligt aktiv för alla, oavsett funktionsförmåga. Tillgänglighet handlar inte bara om den fysiska tillgängligheten utan så mycket mer. I Umeå så skall alla människor ha rätt och möjlighet att uttrycka sig konstnärligt och hålla på med idrott på alla nivåer, oavsett funktionsförmåga. Ett inkluderande och tillgängligt kulturliv och idrottsliv i Umeå Kommun måste bygga på ett rättighetsbaserat arbete enligt FN konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Vill vi lyckas med att fler skall ta del av konst och kultur i vår kommun så måste vi säkerställa att det finns scener och lokaler runt omkring i vår kommun. Här behöver vi stärka upp vår samverkan vi har med andra aktörer som till exempel Folkets Hus och Parker och Bygdegårdarna.

Umeå kommun har varit en del av förvaltningsområdet för samiska sedan 2010, finska sedan 2011 och meänkieli sedan 2020. Vi har idag mål och riktlinjer för kommunens minoritetspolitiska arbete, inklusive att litteratur på de nationella minoritetsspråken ska finnas tillgänglig i biblioteken, vilket behöver följas upp. När det gäller kulturnämndens utvecklingsstöd vill vi antingen att en särskild summa avsätts för nationella minoriteter eller att nationella minoriteter prioriteras vid fördelning av stöd. Detta kommer att stärka de nationella minoriteterna.

Vi behöver fortsätta att stärka de kulturella och kreativa branscherna (KKB). Företag och entreprenörer som bygger sin verksamhet på kultur och kreativitet är viktiga för Umeå framför allt då de bidrar till Umeås attraktivitet och det konst och kulturutbud vi idag har i kommunen. Idag har vi en bra verksamhet i eXpression Umeå som är en akademiska inkubator som riktar sig till kulturella och kreativa företag med innovativa affärsidéer. Detta behöver vi stötta upp än mer men vi behöver också se över på vilka fler områden där vi kan vara med och stärka dessa företag och entreprenörer.

Vi behöver också stärka äldres möjlighet till kulturupplevelser och delaktighet i kulturlivet i Umeå Kommun. Kulturella aktiviteter kan bidra till ökad livskvalitet för äldre. Genom att främja kunskapsuppbyggnad och samverkan med civilsamhället (*idrottsföreningar, studieförbund, kyrkor, samfund m.m.*) så kan vi främja äldres möjligheter att vara delaktiga i kulturlivet och ta del av kulturupplevelser.

KRISTDEMOKRATERNA FÖRESLÅR:

- Att personer med funktionsnedsättning ska ha en självklar tillgång till kultur- och fritidsutbud. Därutöver ska det finnas ett riktat utbud till dessa personer.
- Att vi ställer krav på de största kulturverksamheterna som får störst stöd av kommunen (t.ex. Norrlandsoperan) att de skall anställa personer med funktionsnedsättningar. Så att alla, oavsett funktionsförmåga, får möjligheten att skapa och spela samt verka inom kulturområdet.
- Att Kvinnohistoriskt museum avvecklas snarast.
- Att fler krav ställs på ökade intäkter för de egna verksamheter som kommunen finansierar t ex entréavgifter på våra museer för vuxna.
- Att se över föreningsstödet till barn och unga så att det blir mer av ett grundstöd och mindre av detaljstyrning vid bidragsgivning.
- Att civilsamhället, exempelvis idrottsföreningar, studieförbund, scouterna, kyrkor, samfund och andra organisationer, ska ha en betydande roll i att bedriva kultur- och fritidsverksamhet.
- Att se över våra samlingar och utbud av tjänster på våra bibliotek samt övriga verksamheter, att de inte skall vara föremål för någon form av ideologisk, politisk eller

religiös censur och inte heller för kommersiella påtryckningar. Ifall det behövs även se över de riktlinjer vi har i kommunen i dessa fall. (Förebild Dawit Isaak-biblioteket)

- Att en utbildning ska kunna erbjudas av kommunen för ideella ledare samt professionella tränare i ämnena integritet och sexuella övergrepp samt hur man upptäcker och anmäler vid misstanke.

Jämställdhet

Ett av kommunfullmäktiges långsiktiga mål är att vi ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv. Detta borde vara en självklarhet för alla de som värnar om alla människors lika värde. Kristdemokraterna går ett steg längre och betonar varje människas unika värde vilket betyder att det inte finns en universal lösning för alla. För oss handlar det inte om symbolpolitik där det blir viktigare hur många minuter kvinnor talar i fullmäktige eller hur många kvinnor eller män som står på scenen under ett kulturevenemang. Vi tror inte heller att det rätta sättet att främja jämställdhet är genom att inrätta ett resurscentrum för genus och jämställdhet eller genom gender budgeting, det vill säga en strategi för att se hur de offentliga resurserna fördelas mellan män och kvinnor. Vi menar i stället att vägen fram ska vara ett genomgående värderingsarbete där människor visar ömsesidig respekt för varandra.

Politikens inflytande över den privata sfären ska vara begränsad och individer och familjer ska avgöra och fatta egna självständiga beslut. Ingen kvinna eller man ska skuldbeläggas för de val hon eller han gör.

När valfrihetsreformerna inom välfärdssektorn introducerades innebar det en stor förändring för anställda inom den kvinnodominerade vårdsektorn. Nya möjligheter skapades för människor till kreativitet och entreprenörskap och fler karriärvägar. Det har gett positiva effekter på kvinnors löneutveckling, inte minst då antalet arbetsgivare ökat. Reformerna gav även positiva effekter för kvinnligt företagande. Valfrihet i välfärden skapar alltså förutsättningar för mer jämställdhet.

Kristdemokraterna har vid tidigare översyn av kommunens politiska organisation yrkat på att även roll och funktion för kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott borde ses över. Utskottets uppgifter är bland annat att öka medvetenheten om jämställdhet inom olika politikområden samt att bereda ärenden som ska behandlas i kommunfullmäktige ur ett jämställdhetsperspektiv. Men det är inte helt tydligt hur det avgörs vilka ärenden jämställdhetsutskottet ska hantera och hur man bedömer vilka frågor som kräver beredning från utskottet. Vi står fortfarande fast vid att utskottets roll och funktion bör ses över.

Kristdemokraterna förespråkar inte kvotering vid rekrytering, men inser att problem kan uppstå när arbetsplatser har en mycket ojämn könsfördelning. Detta blir ett större problem vid myndighetsutövning om personer känner sig i förväg dömda och orättvist behandlade just pga

sitt kön. Inom socialtjänsten finns verksamheter med en mycket ojämn könsfördelning och där klagomål inkommit med hänvisning till att man inte blir lyssnad till och att kön är det som avgör. Detta skadar förtroendet för kommunen och i längden riskerar det att färre vågar söka hjälp.

KRISTDEMOKRATERNA FÖRESLÅR:

- Att personal inom hemtjänsten får utbildning om hur man ska upptäcka och agera om man upptäcker brott i nära relationer
- Att Jämställdhetsutskottets roll och funktion ses över
- Att verksamheter inom Umeå kommun medvetandegörs om vad en sned könsfördelning inom personalen kan innebära för den målgrupp de vänder sig till.

Tabell 1. Budgetramar nämnder och styrelser 2025

Belopp i tkr

Nämnd/Styrelse	S/MP Budget 2025	KD Budget 2025	Skillnad KD vs S/MP
Kommunstyrelse	-1 315 728	-1 282 728	33 000 (Inklusive minskade avskrivningar 6 000)
Teknisk Nämnd	-1 550 904 (+4,6 % vs 2024)	-1 535 904	15 000 (kvinnohistoriskt museum samt effektiviseringar)
För- och grundskolenämnd	-2 340 717 (+1,4 % vs 2024)	-2 340 717	0
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	-652 453 (+5,2 % vs 2024)	-642 453	10 000
Individ- och familjenämnd	-1 774 784 (+5,1 % vs 2024)	-1 774 784	0
Äldrenämnd	-1 396 749 (+4,7 % vs 2024)	-1 397 749	-1 000 (införande ung omsorg)
Byggnadsnämnd	-62 929 (+7,9 % vs 2024)	-62 929	0
Miljö- och hälsoskyddsnämnd	-21 753 (+5,4 % vs 2024)	-21 753	0
Kulturnämnd	-169 845 (+2,1 % vs 2024)	-154 845	15 000 (Kvinnohistoriskt museum samt effektiviseringar)
Fritidsnämnd	-158 692 (+3,4 % vs 2024)	-158 692	0
Kommunfullmäktige	-3 983	-3 983	0
Valnämnd	-3 500	-3 500	0
Personalnämnd	-1 290	-1 290	0
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd	-86 384 (+18,1 % vs 2024)	-86 384	0
Överförmyndarnämnd	-16 164 (+2,9 % vs 2024)	-16 164	0
Gemensam IT-nämnd Umeå - Skellefteå	0	0	0
Gemensam nämnd Umeåregionen	0	0	0
Summa nämndsramar:	-9 555 873	-9 483 873	72 000
Varav finansiella kostnader pensioner:	-50 979	-50 979	0
Summa verksamhetens nettokostnader (exkl. finansiella kostnader)	-9 504 894	-9 432 894	72 000

- Investeringsramen minskas med 313 000 tkr
- Minskade kapitalkostnader (räntekostnader och avskrivningar) med ca 15 000 tkr
- Skattesänkning med 20 öre, ger minskade skatteintäkter med 72,2 miljoner.
- Resultatet i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning ska uppgå till minst 2 procent per år i snitt, under planeringsperioden 2025 - 2027.

Tabell 2. Specifikation av kommunstyrelsens budgetram 2025

Belopp i tkr

Kommunstyrelsen	S/MP Budget 2025	KD Budget 2025	Skillnad KD vs S/MP
Kraftverksamhet	117 000	117 000	0
Kollektivtrafik	-166 566	-166 566	0
Umeå Folkets Hus	-26 555	-26 555	0
Västerbottens Museum	-18 430	-18 430	0
Norrlandsoperan	-34 406	-34 406	0
Friskvårdsbidrag	-7 671	-7 671	0
Fackliga Förtroendemän	-13 961	-11 961	2 000
Utdelning från UKF	0	0	0
Utvecklingsanslag:			
- Tillväxtanslag	-20 815	-15 815	5 000
- Utvecklingsanslag Social Hållbarhet	-6 000	0	6 000
- Utvecklingsanslag Klimat	-3 000	0	3 000
- Utvecklingsanslag Omställning	-6 000	0	6 000
Anslag Oförutsedda behov	-21 337	-16 337	5 000
Avskrivningar	-596 859	-590 859	6 000
Utrangeringar	-12 000	-12 000	0
Pensioner Nettokostnad	-215 420	-215 420	0
Kommunstyrelsen Övrigt	-283 707	-283 707	0
Summa Kommunstyrelse (inklusive finansiella kostnader pensioner)	-1 315 728	-1 282 728	33 000

Tabell 3. Resultaträkning 2025

Belopp i mnkr

Resultaträkning	S/MP Budget 2025	KD Budget 2024	Skillnad KD vs S/MP
Verksamhetens intäkter	2 227,0 (+5,8 % vs 2024)	2 227,0	0
Verksamhetens kostnader	-11 135,0 (+4,1 % vs 2024)	-11 069,0	66,0
Avskrivningar	-596,9	-590,9	6,0
Verksamhetens nettokostnader	-9 504,9 (+3,9 % vs 2024)	-9 432,9	
Skatteintäkter, statsbidrag och utjämning	9 786,0 (+4,7 % vs 2024)	9 713,8	-72,2
Finansiella intäkter	284,0	284,0	
Finansiella kostnader	-369,3	-360,3	9,0
Resultat	195,8	204,6	

Umeå behöver mer borgerlig politik

Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har sedan länge samarbetat i Umeå kommun, såväl i nämnderna som i kommunfullmäktige. Detta förord till våra gemensamma uppdrag visar på den riktning som vi vill att Umeå ska utvecklas.

Våra fyra partier förenas i det kontinuerliga arbetet med att värna den gemensamma välfärden, oavsett om det gäller förskola, skola eller äldre- och funktionshinderomsorg. Det är omfattande och viktiga verksamheter, som ska präglas av hög kvalitet och valfrihet för den enskilde.

Till skillnad från de styrande partierna i Umeå ser vi positivt på konkurrens och valfrihet. Det leder till bättre kvalitet och högre effektivitet. Kommunal effektivisering handlar om att få ut mer av varje skattekrona. För oss betyder det också att det inte nödvändigtvis måste vara kommunen som utför all verksamhet. Vi har tidigare fått igenom Lagen om valfrihet (LOV) inom hemtjänsten och det har visat sig fungera utmärkt med andra verksamhetsutövare än kommunen. Vi är övertygade om att samma sak även gäller inom fler verksamhetsområden.

Inom skolan är också valfrihet viktigt. Vi vill därför att val av skola blir obligatoriskt. Att öppna upp för fler aktörer inom skolverksamheter medför att det finns fler alternativ att välja från. Det kan också innebära intraprenader för kommunala skolor där personalen ges möjligheter att självständigt profilera sin skola.

Vi vill förbättra företagsklimatet i Umeå. Ett bra företagsklimat gör att fler väljer att driva företag i Umeå, vilket i sin tur resulterar i fler arbetstillfällen. Utöver det är företagen viktiga för välfärden, eftersom de genom bidrar med skattemedel till det offentliga. Kommunen kan främja ekonomisk tillväxt genom att ha bättre lokala villkor för näringslivet.

Det är bostadsbrist i Umeå sedan många år tillbaka. I en växande kommun behövs det fler och bättre bostäder, både i staden, tätorterna och på landsbygden. Det behövs därför fler insatser för att möjliggöra ökad produktion av bostäder. Den lyckade försäljningen av delar av AB Bostadens bestånd 2017 har möjliggjort för både upprustning och nyproduktion av hyresrätter - det innebar även att ytterligare en stor aktör kom in på Umeås bostadsmarknad. Vi tror därför att Umeå skulle vinna ytterligare fördelar med nya försäljningar av AB Bostadens bestånd fler gånger. Utöver detta måste fler privata aktörer få möjlighet att bygga i snabbare takt och fler områden för byggnation måste tillskapas.

Alliansen ställer individen i centrum. Vi tror på Umeåbornas förmåga och rätt att forma sina liv. Med vår politik skapar vi mer frihet och fler möjligheter för invånare, företagare och besökare i Umeå kommun.

Anders Ågren (M) Mattias Larsson (C) Hanna Lundin Jernberg (L) Veronica Kerr (KD)

Gemensamma uppdrag Alliansen Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna, Kristdemokraterna

Fler jobb och bättre företagsklimat

1. Uppdra till byggnadsnämnden, individ- och familjenämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och äldre- och funktionsnämnden att införa efterhandsdebitering av all myndighetsutövning för att säkerställa förutsägbarhet gentemot privatpersoner och enskilda företag.
2. Uppdra till kommunstyrelsen att införa utmaningsrätt inom kommunal verksamhet, vilket innebär att enskilt drivna företag kan utmana kommunal verksamhet för upphandling.
3. Uppdra till kommunstyrelsen att med externt stöd genomlysas all kommunal verksamhet, såväl inom förvaltningarna som de kommunala bolagen, gällande förekomsten av osund konkurrens. Kommunen ska skyndsamt ge förslag för att åtgärda eventuell förekomst av osund konkurrens.
4. Uppdra till kommunstyrelsen att utarbeta riktlinjer för att skapa bättre planberedskap för handels- och företagsetableringar i attraktiva lägen. Företag ska kunna välja mellan flera olika markområden planlagda för handel när de vill etablera sig i Umeå.

Bostadsbyggande

5. Uppdra till kommunstyrelsen och byggnadsnämnden att öppna upp fler områden för byggnation av bostäder.
6. Uppdra till AB Bostaden att avyttra delar av AB Bostadens fastighetsbestånd, för att möjliggöra ökad nyproduktion och upprustning av befintligt bestånd.

Skola

7. Uppdra till för- och grundskolenämnden att införa ett obligatoriskt och aktivt val av skola samt ett skolpengssystem i Umeå som beslutas av kommunfullmäktige.
8. Uppdra till för- och grundskolenämnden att införa en elevhälsogaranti i skolan – garanterad kontakt med elevhälsan inom 24 timmar.
9. Uppdra till för- och grundskolenämnden att stimulera etablering av externa aktörer inom förskoleverksamheten.
10. Uppdra till för- och grundskolenämnden att genomföra en kommunövergripande satsning på pedagogisk omsorg, i syfte att öka tillgången på dagbarnvårdare i kommunens verksamhet.

11. Uppdra till för- och grundskolenämnden att avlasta lärarna från administrativt arbete, genom ett successivt införande av lärarassistenter.
12. Uppdra till för- och grundskolenämnden att uppmuntra kommunala skolor att ombildas till intraprenader.
13. Uppdra till för- och grundskolenämnden att föräldrar, i stället för dagens 6 månader, ska kunna ansöka om plats i förskola upp till ett år innan den ska tas i anspråk.

Äldreomsorg och funktionshinderomsorg

14. Uppdra till Äldrenämnden och Individ- och Familjenämnden att skapa större fokus på kvalitet och öka valfriheten för brukarna genom att införa Lagen om valfrihetssystem (LOV) inom särskilt boende, funktionshinderomsorg och daglig verksamhet.
15. Uppdra till Äldrenämnden och Individ- och Familjenämnden att justera ersättningsnivåerna så att de privata hemtjänstutförarna och den kommunala hemtjänsten får samma ersättning och kan konkurrera på lika villkor.
16. Uppdra till Äldrenämnden att uppmuntra enheter inom den kommunala äldreomsorgen att ombildas till intraprenader, exempelvis Sjöbacka vård- och omsorgsboende i Tavelsjö.
17. Uppdra till Äldrenämnden att införa vårdnära serviceteam brett på kommunens alla vård- och omsorgsboenden för att frigöra arbetsuppgifter från ordinarie personal samtidigt som det ger mer tid till brukarna vilka personalen i första hand är till för.
18. Uppdra till Kommunstyrelsen, byggnadsnämnden och individ- och familjenämnden att stimulera etablering av särskilda boenden via externa aktörer för att tillgodose behovet av boende med stöd och service hos personer med funktionsnedsättning.

Övrigt

19. Uppdra till kommunstyrelsen och tekniska nämnden att återinföra en form av den tidigare köp/sälj-modellen för att bland annat reducera kommunens lokalkostnader.
20. Uppdra till tekniska nämnden att möjliggöra konkurrensutsättning av delar av kommunens städfunktioner.
21. Uppdra till fritidsnämnden att konkurrensutsätta driften av nämndens badverksamhet.

Kristdemokraternas övriga uppdrag

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att utarbeta riktlinjer för kompensation i de fall kommunen inte klarar att hålla de garantier och servicenivåer som utlovats.
2. Att Rinkeby-modellen implementeras i områden där behov finns.
3. Öppna upp fler områden för byggnation av bostäder.
4. Kommunen ska aktivt marknadsföra barnomsorgspengen.
5. Ansökan om att starta pedagogisk omsorg ska fortsatt vara avgiftsfri.
6. Familjedaghem får arbeta som egenföretagare om de så önskar.
7. Kommunen ska vara skyldig att erbjuda och informera om pedagogisk omsorg (familjedaghem) i egen regi eller alternativ drift.
8. Utred möjligheten att anställa pensionerad polis inom skolan som säkerhetssamordnare.
9. Ett utökat samarbete och utbyte mellan gymnasieskolan och universitetet och det lokala näringslivet, ang. bl.a. lokaler och "prova på"-studier i större utsträckning.
10. Gymnasiesärskolan ska verka för att de elever som har intresse och möjlighet ska erbjudas praktik eller lärlingsplatser. Ett nära samarbete ska finnas mellan skolan och det lokala näringslivet.
11. Elever i gymnasieskolan ska ges möjlighet att läsa högskolekurser.
12. Att en elevhälsa online införs.
13. En ny kostpolicy med målsättningen att "bra mat som hamnar i magen ger bättre förutsättningar att lära och en lugnare miljö i skolan" ska tas fram.
14. Skolan ska söka samarbete med civilsamhället för att få fler vuxna i skolan, exempelvis som rastfaddrar.
15. Barn med NPF-problematik ska ha rätt till en lämplig lärmiljö samt en fysisk skolmiljö och pedagogik som gör det möjligt att klara skolgången. Särskilda resursklasser eller undervisningsgrupper ska finnas.
16. Att arbetet med att genomföra en kartläggning av elevunderlagets särskilda behov av lärmiljö får utökade resurser för att tidigt kunna sätta in de stödåtgärder som behövs.
17. Familjerådgivningen läggs ut på entreprenad.
18. Alla blivande/nyblivna föräldrar ges en familjerådgivningscheck med två besök.
19. Personal inom hemtjänsten får utbildning i hur man ska upptäcka och agera om man upptäcker brott i nära relationer.
20. Kommunen inrättar ett etiskt råd för vägledning av medarbetare vid etiskt komplicerade frågor.
21. Umeå kommun som arbetsgivare ska ta initiativet till att fler kombinationsanställningar skapas så att fler kan bli deltidsbrandmän.
22. En pilotverksamhet i samarbete med Ung Omsorg genomförs på äldreboenden.

23. Uppdra till Äldrenämnden att alla som fyllt 80 år ska erbjudas hembesök för att få information om det offentliga stöd samt ges möjlighet att framföra önskemål.
24. Att kommunen ska, tillsammans med entreprenörer och investerare, utveckla välfärden exempelvis genom innovationsupphandlingar och fler alternativ inom omsorgen.
25. Ett individuellt anhörigstöd till anhörigvårdare att nyttja för hushållsnära tjänster eller friskvård ska införas.
26. En utbildningssatsning i hälsosam schemaläggning för schemaläggare genomförs. Detta för att skapa bättre arbetsvillkor och minska sjuktalen.
27. Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en samlad strategi för hur kommunen ska förhålla sig till AI.
28. Socialtjänsten får i uppdrag att införa AI vid klientsamtal i syfte att avlasta socialsekreterare samt göra socialtjänstens arbete mer rättssäkert.
29. Höj beredskapen och planeringen för byggande utanför tätorterna i Umeå Kommun.
30. Reducera kommunens lokalkostnader – gäller generellt alla nämnder-genom att effektivisera/förtäta/ sälja fastigheter, i syfte att undvika nybyggnation, undvika planerad extern förhyrning, samt ett krav på återrapportering av dessa aktiviteter som visar reduktion av kostnader.
31. För att uppnå en effektivare kommunal fastighetsförvaltning bör det utredas om fastighetsförvaltningen ska bolagiseras.
32. Att AB Bostaden ges möjligheten att kunna ombilda hyresrätter till bostadsrätter i de områden där hyresrätten är dominerande i syfte att skapa ökad mångfald av olika upplåtelseformer.
33. Att kommunen tar fram en strategi för de kommande 10 åren avseende planläggning av tomtmark för villabebyggelse och flerfamiljshus i syfte att stärka Umeås tillväxt.
34. Att Umeå kommun ska upplåta mark för koloniträdgårdar
35. Att stödcentrum för unga brottsoffer ska tillskapas där professionellt brottsofferstöd ges.
36. Att som komplement till fler poliser kan kommunen anställa ordningsvakter med uppgift att öka tryggheten i det offentliga rummet.
37. Att Umeå kommun inför Ko på rot och DIS (Dynamiskt Inköpssystem)
38. Att fler krav ställs på ökade intäkter för de verksamheter som kommunen finansierar till exempel entréavgifter på våra museer för vuxna.
39. Att myndigheter ska samverka utifrån barnets bästa och inte utifrån myndigheternas organisation så att barn och deras föräldrar som är i behov av hjälp ska få stöd i tid.
40. Att kommunen ska utveckla arbetet med att upptäcka och förebygga våld i nära relationer liksom hedersrelaterat våld och förtryck. Här krävs återkommande utbildningsinsatser.

41. Att kommunen ska, tillsammans med entreprenörer och investerare, utveckla välfärden exempelvis genom innovationsupphandlingar och fler alternativ inom omsorgen.
42. Att kommunens värdighetsgarantier ska vara tydliga och konkreta samt innehålla tydliga redovisningar av vad kommunen förbinder sig till om inte värdighetsgarantin uppfylls.
43. Att kommunen i samarbete med Judiska museet arrangerar utställning för att belysa hur antisemitism sett ut genom tiderna fram till idag.
44. Att Kvinnohistoriskt museum avvecklas snarast.
45. Samlingar och utbud av tjänster på våra bibliotek samt övriga verksamheter ska ses över för att säkerställa att de inte är föremål för någon form av ideologisk, politisk eller religiös censur och inte heller för kommersiella påtryckningar.
46. Att kommunen erbjuder ideella ledare samt professionella tränare utbildning i ämnena integritet och sexuella övergrepp samt hur man upptäcker och anmäler vid misstanke.

Kommunfullmäktige beslutar

- att fastställa skattesatsen år 2025 till 22,60
- att fastställa Kristdemokraternas mål och uppdrag 2025 – 2028
- att fastställa Kristdemokraternas uppdrag, regler och styrning för god ekonomisk hushållning
- att fastställa Kristdemokraternas förslag till nettokostnadsbudget 2025 och plan 2026–2028 för respektive styrelse eller nämnd
- att fastställa investeringsbudget för 2025 på maximalt 793 mnkr samt investeringsplan för 2026–2028 till att maximalt uppgå till kommunens självfinansieringsgrad
- att godkänna att kommunstyrelsen får göra tekniska förändringar av budgetramar under förutsättning att nämnderna är överens och att förändringarna är kostnadsmässigt neutrala i kommunens budget
- att kommunstyrelsen inom fastställd investeringsbudget och plan får göra tidsmässiga förskjutningar av investeringar för att anpassa till förändrade förutsättningar
- att fastställa plan för exploateringsverksamheten för 2025–2028